

BIULETYN KOWIEŃSKI

Nr.

Wilno, dnia 30 czerwca 1936 r.

1177.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział. Str.

1. Prezydent Smetona o znaczeniu Wilna dla Litwy.-	I.	1.
2. "Trinitas" o stosunku Polaków do Wilna.-	"	"
3. Sprawa wznowienia rokowań handlowych z Niemcami.	"	2.
4. Prace komisji do spraw opcji.-	"	"
5. Wyjazd ministra Lozorajtisa do Genewy na sesję Ligi Narodów.-	"	"

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WENNETRZNEJ I ZYCIE SPOLECZNE.

6. "L.Aidas" o echach rozruchów robotniczych w Kownie.	III.	"

K r o n i k a .

7. Nowe pisma w Kownie.-	"	3.
8. Areszty w związku z rozruchami.-	"	"
9. Sprawa reformy więziennictwa.-	"	"

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH NA LITWIE.

K r o n i k a .

10. 10-ciolecie oddziału towarzystwa "Pochodnia" w Bobtach.-	IV.	"

VIII. Z ZYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

11. Konfiskata "Viln.Žodis".-	VIII.	"
12. Kontrola czytelni litewskich w ujęciu "Viln.Ryt."	"	"

x

x

x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. PREZYDENT SMETONA O ZNACZENIU WILNA DLA LITWY.

"Trinitas" Nr.26 z 25.VI.1936 r. Prezydent Smetona wygłosił dnia 21 czerwca w Janowie przemówienie z okazji "Dnia Narodu", obchodzonego uroczystie na Litwie od kilku lat. W przemówieniu tem mówił Prezydent Smetona m.in. o znaczeniu Wilna dla Litwy. Streszczenie:

"Dzień Narodu" jest uroczystym przejawem obudzenia się świadomości narodowej i objawem kulturalnego postępu. Przy tej okazji przypomnieć należy starożytną Litwę, kiedy to A.Kulwetis w XVI wieku pielęgnował ojczysty język litewski w piśmie. Jednak ten płomyk świadomości litewskiej, który zabłysnął u ówczesnych wielkich ludzi, jak M.Dauksza i inni, powoli gasnął, aż wreszcie zagasł. Litwa skąbla, a wreszcie trafiła pod obce rządy.

Stał się jednak cud i Litwa zmartwychwstała. Zamiast niewoli nastąpiła wolność. Nowi nauczyciele i wychowawcy prowadzą po drogach jedności narodowej. Obcych rządów już niema. Zamiast macochy jest prawdziwa matka-Litwa. Tylko wolność pozwala na swobodne życie i uczciwe wychowanie. Własny rząd troszczy się o kulturę narodu litewskiego.

Święcąc "Dzień Narodu" pragną jednak Litwini Wilna. Wilno było dawniej tak bliskie Janowu i jego okolicom. Rzemieślnicy i ogrodnicy Janowa oddychają Wilnem. Wilno zabierało owoce ich pracy, Wilno było ich rynkiem. Dzisiaj Wilno oderwane jest od wolnej Litwy. Dzisiaj nadzieje mieszkańców Janowa skierowały się ku Kownu. Bodaj nikt tak nie smuci się spowodu Wilna, co Janów.

Czy Wilno znowu zleje się kiedy z całą wolną Litwą? Należy wierzyć mocno, że się zleje. Wilja, siostra Niemna, tak pięknie opiewana przez Mičkiewiczza, niesie tędy z Wilna do Kowna swe czyste wody, a wraz z niemi smutek Wilnian. Litwini głęboko ten smutek odczuwają. Litwini bez Wilna się nie uspokoją. Od Litwinów pragną odebrać nadzieję, lecz Litwini nie są ulegli pokusom. Litewska wiara jest mocna.

Litwini są przekonani, że brzegi całej Wilji będą w granicach wolnej Litwy. Wierząc w ten sposób, powinni Litwini gorliwie i zgodnie pracować, gdyż jedynie pracą da się osiągnąć to wielkie pragnienie litewskie. Podczas pracy niekiedy zdarzają się spory i niezgoda. Jest to rzecz ludzka. Jednak nieporozumienia wyrównuje się nie gwałtem, a skusznymi środkami. Przy pomocy tych ostatnich trzeba też wychowywać młode pokolenie. Niech wskazują im drogę światło i prawda. Jest to najważniejszy kierunek w marszu na Wilno.

Dla rozstrzygnięcia sporów klasowych trzeba się przytrzymać sprawiedliwości. Wolność Litwy została okupiona krwią ochotników-żołnierzy. To, co Litwini posiadają, uzyskali dzięki tym ochotnikom. Litwini powinni być zawsze godni tej wolności. Obecnie łatwiej jest kroczyć po utartych drogach narodu. Nie należy też z niej zbaczać. Ogólne sprawy kraju muszą być dla Litwinów na pierwszym planie. Miłość i karność winne panować wśród wszystkich Litwinów. Wszystko to dla ukochanej przez Litwinów ojczyzny Litwy. /A-8/1/.P.

2/. "TRINITAS" O STOSUNKU POLAKÓW DO WILNA. "Trinitas" Nr.26 z 25. VI.1936 r. zamieszcza wrażenia z podróży po Polsce niejakiego A.Garmusa, który pisze o stosunku Polaków do Wilna co następuje:

Polacy starają się by każde dziecko zobaczyło morze, aby w ten sposób wzrastało w młodej duszy uczucie patriotyzmu, spowodu zawojowanego korytarza, nowego portu w Gdyni, morza i t.d. Wozi się również dzieci do Wilna. Chce się wbić w ich głowy, że zawojowany kraj jest "polski". Miasto Gedymina również ma być polskie. Gdyby Litwini utrzymywali z Polską stosunki normalne, Polacy zaleliby Litwę ze wszystkich stron, a na Litwie odbywałaby się robota polonizatorska. Wszystkie kawiarnie, wszystkie lit. uzdrowiska, zwłaszcza Połoga, roilyby się od Polaków. Dopóki

Wileńszczyzna jest okupowana, stosunki z Polakami stanowiło największe niebezpieczeństwo.

Niektórzy dostojnicy warszawscy przyznają, że okupacja Wileńszczyzny jest wielkim błędem Polski. Powiadają, że przy pomocy dobrych stosunków z Litwą osiągnięto o wiele większe rezultaty, a Litwinów byłoby łatwiej niż obecnie spolszczyć. Obecnie bowiem wyrosło nowe pokolenie litewskie, które całkiem nie zna języka polskiego. Polacy ubolewają, że Litwini coraz bardziej oddalają się od wpływów warszawskich. /A-8/17/.P.

K r o n i k a .

3/. SPRAWA WZNOWIENIA ROKOWAŃ HANDLOWYCH Z NIEMCAMI.

"L.Aidas" z 29.VI.1936 r.: 29 czerwca wyruszy do Berlina litewska delegacja dla dalszego prowadzenia rokowań handlowych. Delegacji będzie przewodniczył litewski minister w Berlinie dr.Szaplis. Delegacja udaje się w tym samym składzie, co poprzednio t.j.dyrektor Dep.Handlu Norkajtis, dyr.Izby Handlowo-Przemysłowej Kuzminkas oraz sekretarz Petrauskas. /A-6/.P.

4/. PRACE KOMISJI DO SPRAW OPCJI. "L.Aidas" z 29.VI.36r.: W dniu 6 lipca odbędzie się w Kownie posiedzenie litewsko-niemieckiej komisji mieszanej dla rozważenia spraw opcji. /A-6/.

5/. WYJAZD MINISTRA LOZORAJTISA DO GENEWY NA SESJĘ LIGI NARODÓW. "L.Aidas" z 25. VI. 1936 r. Dnia 25 czerwca udał się do Genewy na posiedzenie Ligi Narodów minister Spr.Zagranicznych Lozorajtis z sekretarzem dr.Baczkiem. Wbrew uprzednim przewidywaniom dyr.Dep.Politycznego Urbszys do Genewy nie pojechał. Jak podają, w drodze do Genewy minister Lozorajtis przyjął posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego Stanów Zjednoczonych Lane oraz posła niemieckiego dr.Zechlina. /A-11/ P.

III. ZAGADNIENIE POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

6/."L.AIDAS" O ECHACH ROZRUCHÓW ROBOTNICZYCH W KOWNIE.

"L.Aidas" z 26. VI. 1936 r. Artykuł p.t. "Echa".Streszczenie:

Smutne wypadki z 17 i 18 czerwca wywołały, jak tego można się było spodziewać echa również w prasie zagranicznej. Niektóre z pism francuskich zaznaczyły, że wypadkami kowieńskimi dyrygowała jakaś nieznana ręka. Prasa polska rozdmuchała incydent do niebywałych granic, wypisując głupstwa, które się Litwinom nawet nie śniły. Tak np. pewne pismo polskie napisało, że Kowno było kilka dni w rękach robotników, że parę pułków wojska odmówiło tłumienia buntu, że wzniesiono barykady i t.d. Prasie polskiej zależało na rozdmuchaniu incydentu z 17 czerwca, aby wykazać że nie tylko w Polsce, są rozruchy, które się tam stały właściwie mówiąc chlebem codziennym. Poza tem nie należy zapominać, że prasa polska prowadzi ciągłą kampanję przeciwko Litwie, wyzyskując w tym celu każdą, chociażby najmniej znaczącą okazję.

Słowem prasa każdego kraju odniosła się do wypadków kowieńskich tak, jak to jej było korzystne "na rynek wewnętrzny", a nie jak było naprawdę. Wspólną cechą tych wszystkich "informacyj" jest przesada. Zwłaszcza pośpieszyła z oczernieniem Litwy prasa krajów, które nie są dla Litwinów przychylnie.

Z powyższego wynika, że każde nieporozumienie wewnętrzne szkodzi również imieniu Litwy w płaszczyźnie międzynarodowej. Każdy Litwin powinien o tem zawsze pamiętać. Litwie nie może nie zależeć na dobrem imieniu wśród członków międzynarodowej wspólnoty. Należy z jaknajwiększą energją walczyć z nieodpowiedzialnymi żywiołami, które próbują mieć sytuację wewnętrzną. /C-4/3/.

Wieloletnia jest organizacja stowarzyszenia Polaków z Niemcami, która ma za cel...

K r o t k a

2. PRACOWNICY I INNI ROBOTNICZY W NIEMCACH. W. Aldas, 29. VI. 1956 r. 29 czerwca wyjazd do Berlina...

4. PRACOWNICY I INNI ROBOTNICZY W NIEMCACH. W. Aldas, 29. VI. 1956 r. 29 czerwca wyjazd do Berlina...

5. PRACOWNICY I INNI ROBOTNICZY W NIEMCACH. W. Aldas, 29. VI. 1956 r. 29 czerwca wyjazd do Berlina...

III. ZAGADNIENIA TECHNICZNE I KOLEJNE

6. W. Aldas, 29. VI. 1956 r. 29 czerwca wyjazd do Berlina...

Ważnym wydarzeniem w 1956 roku jest wyjazd, jakiegoś...

K r o n i k a .

7/. NOWE PISMA W KOWNIE. "L.Aidas" z 23.VI.1936 r.: Działacze chrześcijańsko-demokratyczni zabiegają o uzyskanie zezwolenia na wydawanie nowego pisma zamiast zawieszonoego na przeciąg jednego miesiąca "Rytasa" Nowe pismo ma się nazywać "Wiek dwudziesty". Również ludowcy zamiast zawieszonoego na takiż okres czasu dziennika "Lietuvos Žinios", chcą wydawać pismo pod nazwą "Žinios". W tych dniach ukazały się "Žinios" /zamiast "Lietuvos Žinios"/ oraz "Dwudziesty Wiek" /zamiast "Rytasa". Redaktorem "Žinios" jest Bolesław Paramskas, zaś "Dwudziestego Wieku" ks. Józef Prunckis. /C-18/1/.P.

8/. ARESZTY W ZWIĄZKU Z ROZRUCHAMI. "Žinios" z 25.VI. 1936 r.: Podczas zajęć w Kownie dnia 17 i 18 czerwca organa bezpieczeństwa zatrzymały 340 osób. W stosunku do pozostałych aresztowanych dochodzenie znajduje się jeszcze w toku. W tych dniach większość zatrzymanych zostanie również zwolniona. Ci z pomiędzy nich, którzy podburzali robotników do rozruchów lub do sprzeciwu zarządzeniom policji, zostaną oddani do dyspozycji władz sądowych, lub administracyjnych, celem odpowiedniego ich ukarania. Ostatecznie została już ustalona liczba rannych podczas rozruchów. Z tłumu rany odniosło siedem osób. Podobnie rany poniosło 10 funkcjonariuszy policyjnych. Czterej są ciężko ranni. Stan zdrowia wszystkich rannych jest zadawalniający. /C-4/3/.

9/. SPRAWA REFORMY WIĘZIENICTWA. "L.Aidas" z 26.VI. 1936 r.: W M-stwie Sprawiedliwości poruszana jest sprawa reformy więziennictwa. W myśl projektu reformy w Marjampolu przewidziane jest utworzenie specjalnego więzienia dla kobiet, które wymagają osobnego reżimu więziennego. Pozatem poruszana jest sprawa utworzenia osobnych zakładów więziennych dla przestępców odbywających karę więzienia prewencyjnego. Wiezienia te mają być urządzone przy Sądach Okręgowych w Kownie, Szawlach i Marjampolu. Projekt reformy przewiduje następnie oddzielenie recydywistów i skazanych na długoletnie więzienie od mniejszych przestępców. Dla zrealizowania projektu wypadnie zbudować kilka nowych więzień. /C-19/1/.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI
NARODOWYCH NA LITWIE.

10/. DZIESIĘCIOLECIE ODDZIAŁU TOWARZYSTWA "POCHODNIA" W BOBTACH. "Dzień Polski" z 23. VI.1936 r. Dnia 21 czerwca oddział polskiego towarzystwa kulturalno-oświatowego "Pochodnia" w Bobtach obchodził uroczystość swego dziesięciolecia. /D-2/8/.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ
W WILNIE.

K r o n i k a .

11/. KONFISKATA "VIL.ŽODIS" . "Viln.Rytojus" z 26.VI.36: 22 b.m. z rozporządzenia starosty grodzkiego skonfiskowany został "Viln.Žodis" Nr.23 za artykuł wstępny p.t. "Trzy procesy, trzy wielkie kwestje". /H-1/11/.

12/. KONTROLA CZYTELNI LITEWSKICH W UJĘCIU "VILN.RYTOJUS". "Viln.Rytojus" z 23.VI.1936 r.: Dnia 16 czerwca komendant policji w Druskienikach z policjantem i paru urzędnikami starostwa grodzkiego przeprowadzili kontrolę w czytelniach "Rytasa" w Nierawach, Mosznicy i Wieciunach. Nazajutrz przeprowadzili oni kontrolę w czytelni w Latażerach. /H- /.

